הַבַּיִת: **ד.** [ח]צָרִיךְ לִפְתֹּחַ פְּתָחִים [ח]אוֹ חַלּוֹנוֹת כְּנֶגֶד [ט]יְרוּשָׁלַיִם כְּדֵי לְהִתְפַּלֵּל כְּנֶגְדָּן, וְטוֹב [י]שֶׁיִּהְיֶה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת (כ) (כא) שְׁנַיִם עָשָׂר חַלּוֹנוֹת: **ה.** [יא]לֹא יִתְפַּלֵּל [יא]בְּמָקוֹם פָּרוּץ (יב) כְּמוֹ (ג)[ב]בַּשָּׂדֶה, מִפְּנֵי שֶׁכְּשֶׁהוּא בְּמָקוֹם צְנִיעוּת חָלָה עָלָיו אֵימַת מֶלֶךְ וְלִבּוֹ נִשְׁבָּר: **ו.** (יג) [יג]וְלֹא בְּחָרְבָּה (יד) מִפְּנֵי חֶשֶׁד וּמִפְּנֵי הַמַּזִּיקִים: **ז.** [מו]וְלֹא (מו) אֲחוֹרֵי (ד) בֵּית הַכְּנֶסֶת אִם אֵינוֹ מַחֲזִיר פָּנָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וַאֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת הוּא הַצַּד שֶׁהַפֶּתַח פָּתוּחַ בּוֹ, וְהוּא הַכָּף [י]הַצַּד שֶׁפּוֹנִים אֵלָיו (ה) (מז) הַקָּהָל כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִים. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים (ו) (יז) [יז]בְּהַכָּף. וְרָאוּי לָחוּשׁ לִדְבָרֵי (ז) (יח) שְׁנֵיהֶם. וְגַם [כ]כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל (יט) בִּשְׁאָר צְדָדִים חוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת יֵשׁ (ח) לְהַחְמִיר (כ) שֶׁיַּחֲזִיר פָּנָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וְכָל זֶה כְּשֶׁגָּבֹר שֶׁמַּחֲזִיר אֲחוֹרָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת, [ט]אֲבָל אִם

הַ שָּׁם לה. ט רַמְבַּ"ם פֶּרֶק ה מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה.
י וְהַר פְּרָשַׁת פְּקוּדֵי.
כ בְּרָכוֹת לה. ל בְּרָכוֹת
ג. מ שָׁם וּלְפָרְשׁ רַשִׁ"י.
נ רַבֵּנוּ יוֹנָה הַנְּהוֹת מִיְּמוֹנִי.
*) פְּרוּשׁ אֲחוֹרֵי כֹּתֶל מִזְרָחִי וַאֲחוֹרֵיו אֶל הַכֹּתֶל. ס רַבֵּנוּ יוֹנָה.
ע בֵּית יוֹסֵף בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת רַמְבַּ"ם.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ס בְּשָׂדֶה. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֶב. וּבְסֵפֶר בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת חֵלֶק א סִימָן יז כְּתוּב, דִּבְמָקוֹם מְקֻף מִחְצוֹת אף שֶׁאֵינוֹ מְקֹרֶה דָּמֵי, וְכָתַב הַגְּרַ"י יוֹסֵף שֶׁבֶן הַמִּנְהָג פָּשׁוּט בְּתוֹכְבֵי יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּמָקוֹם שֶׁאֵינָהּ מְקֹרָה וְרַבָּנָן דְּמַתִּיבְתָּא מִתְפַּלְּלִין מִנְחָה וְתַרְבִּית בְּחַצְרוֹת בְּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְכֵן הַכְּסָפִים בְּסֵפֶר מִזְבַּח אֲדָמָה:

גם כֵּן מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, עַיֵּן שָׁם: (ה) הַקָּהָל. כְּלוֹמַר, דְּמִירֵי בְּמִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁהַפֶּתַח פָּתוּחַ שָׁם דְּהַיְנוּ בְּצַד מַעֲרָב, לְפִיכָךְ אִם מַחֲזִיר פָּנָיו כְּלַפֵּי בֵּית הַכְּנֶסֶת נִמְצָא שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְאוֹתוֹ צַד שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים, וְעַל כֵּן לֹא נִקְרָא רָשָׁע, אֲבָל אִם מַחֲזִיר פָּנָיו מִבֵּית הַכְּנֶסֶת נִמְצָא מִתְפַּלֵּל הַכָּף מֵהַצִּבּוּר שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְנִקְרָא רָשָׁע מִבֵּית הַכְּנֶסֶת בְּצַד מִזְרָח וְהוֹפֵךְ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת וּמִתְפַּלֵּל לְצַד מִזְרָח כְּמוֹ שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין, גַּם כֵּן אֵינוֹ נִקְרָא רָשָׁע. (וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה פְּזָה): (ו) בְּהַכָּף. הוּא דִּעַת ר"י הוּבָא בְּתוֹסְפוֹת שָׁם דְּמְפָרֵשׁ אַחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת, הַיְנוּ, אַחוֹרֵי כֹּתֶל מִזְרָחִי אֲחוֹרָיו כְּלַפֵּי כֹּתֶל וְאַחוֹרָיו כְּלַפֵּי רוּחַ מִזְרָח וְנִמְצָא מִתְפַּלֵּל לְרוּחַ שֶׁכָּל הַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין, אֲפִלּוּ הָכִי נִקְרָא רָשָׁע. וְכִי מְהַדֵּר אַפֵּה לְבֵי כְּנִישְׁתָּא כֵּיוָן שֶׁכָּל הַקָּהָל כְּנֶגֶד רוּחַ מִזְרָח, לֵית לָן בָּהּ, כֵּיוָן שֶׁכָּל הַקָּהָל כְּלַפֵּי כֹּתֶל מִזְרָחִי שֶׁשָּׁם הַהֵיכָל וּפָנָיו גַּם כֵּן כְּלַפֵּי אוֹתוֹ כֹּתֶל אֵין לַחוּשׁ: (ז) שְׁנֵיהֶם. שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל אֶלָּא בְּמַעֲרָב וְכוּ'. אף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל לְרוּחַ שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין,

בְּאֵר הַיֵּטֶב

(כ) שְׁנַיִם עָשָׂר חַלּוֹנוֹת. וְאֵין צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם לְצַד מִזְרָח, אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ פְּתוּחוֹת לְכָל צַד שֶׁלֹּשָׁה, עַיֵּן ט"ז סָעִיף קָטָן ג: (ג) בְּשָׂדֶה. וּפְשׁוּט דְּעוֹבְרֵי דְּרָכִים מִתְפַּלְּלִים בְּשָׂדֶה, מָגֵן אַבְרָהָם: (ד) בֵּית הַכְּנֶסֶת. עַיֵּן בְּתְשׁוּבַת יַד אֵלִיָּהוּ סִימָן ז שֶׁהֶעֱלָה דְּנִרְאֶה לִי מַה שֶׁאָמְרוּ גַּבֵּי הַמִּתְפַּלֵּל אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת לֹא שֵׁךְ אֶלָּא דַּוְקָא כְּשֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְהוּא גַּם כֵּן מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, עַיֵּן שָׁם. וּבְסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי חוֹלֵק עָלָיו: (מז) הַקָּהָל. כְּלוֹמַר, דְּמִירֵי בְּמִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁהַפֶּתַח פָּתוּחַ שָׁם דְּהַיְנוּ בְּצַד מַעֲרָב, לְפִיכָךְ אִם מַחֲזִיר פָּנָיו כְּלַפֵּי בֵּית הַכְּנֶסֶת, נִמְצָא שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְאוֹתוֹ צַד שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין וְעַל כֵּן לֹא נִקְרָא רָשָׁע, אֲבָל אִם מַחֲזִיר פָּנָיו מִבֵּית הַכְּנֶסֶת נִמְצָא מִתְפַּלֵּל הַכָּף מֵהַצִּבּוּר, שֶׁהֵם מִתְפַּלְּלִין לְמִזְרָח וְהוּא לְמַעֲרָב, וְעַל כֵּן נִקְרָא רָשָׁע, שֶׁנִּרְאֶה כְּשִׂתֵּי רָשָׁיוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וּלְפִי פֵּרוּשׁ זֶה, (מא) אִם עוֹמֵד אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּצַד מִזְרָח וְהוֹפֵךְ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת וּמִתְפַּלֵּל לְצַד מִזְרָח כְּמוֹ שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין, גַּם כֵּן אֵינוֹ נִקְרָא רָשָׁע. (יז) בְּהַכָּף. הוּא דַּעַת ר"י, הוּבָא בְּתוֹסְפוֹת שָׁם, דְּמְפָרֵשׁ אַחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת, הַיְנוּ, אַחוֹרֵי כֹּתֶל מִזְרָחִי שֶׁאֵין שָׁם פְּתָחִים, וְכֶשֶׁעוֹמֵד אַחוֹרֵי אוֹתוֹ כֹּתֶל וְאַחוֹרָיו כְּלַפֵּי הַכֹּתֶל, אַף עַל פִּי שֶׁפָּנָיו כְּלַפֵּי רוּחַ מִזְרָח וְנִמְצָא מִתְפַּלֵּל לְרוּחַ שֶׁכָּל הַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין, אֲפִלּוּ הָכִי נִקְרָא רָשָׁע, כִּי הוּא מִכְלַל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם וַאֲחוֹרֵיהֶם אֶל הֵיכַל ד', אֲבָל אִם מְהַדֵּר אַפֵּה לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְצָא שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל כְּלַפֵּי רוּחַ מַעֲרָב וְכָל הַקָּהָל כְּנֶגֶד רוּחַ מִזְרָח, לֵית לָן בָּהּ, כֵּיוָן שֶׁכָּל הַקָּהָל מִתְפַּלְּלִין כְּלַפֵּי כֹּתֶל מִזְרָחִי שֶׁשָּׁם הַהֵיכָל, וְהוּא פָּנָיו גַּם כֵּן כְּלַפֵּי אוֹתוֹ הַכֹּתֶל, אֵין לַחוּשׁ: (יח) שְׁנֵיהֶם. (יט) שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל אֶלָּא בְּמַעֲרָב, וְיַחֲזִיר פָּנָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת. (מט) וְאַף דְּזֶה מֻתָּר לְכָלֵי עָלְמָא, מִכָּל מָקוֹם לֹא שָׁרֵי אֶלָּא מִדַּחַק, הָא לָאו הָכִי מִצְוָה לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ט: (יט) בִּשְׁאָר צְדָדִים. דְּהַיְנוּ, בְּצָפוֹן אוֹ בְּדָרוֹם, (מט) וּמִירֵי בְּשֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לַהֲפֹךְ פָּנָיו לְמִזְרָח, כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ צוֹאָה לְפָנָיו כְּמֹלֵא עֵינָיו, הָא לָאו הָכִי עָדִיף טְפֵי שֶׁיַּהֲפֹךְ פָּנָיו לְמִזְרָח. וּמִכָּל מָקוֹם גַּם בְּכָל זֶה לֹא שָׁרֵי אֶלָּא מִדַּחַק, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן הַקַּדָּם: (כ) שֶׁיַּחֲזִיר פָּנָיו. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה אַחוֹרָיו נֶגֶד בֵּית הַכְּנֶסֶת. וְאַף שֶׁאֲבָתֵּי אֵינוֹ מִתְפַּלֵּל לְרוּחַ שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְّלִין, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל בְּהַכָּף לֵית לָן בָּהּ. (מ) וְכָל זֶה כְּשֶׁעוֹמֵד בְּצִפּוֹן בֵּית הַכְּנֶסֶת אוֹ בְּדָרוֹמוֹ, אֲבָל כְּשֶׁעוֹמֵד בְּמִזְרָחוֹ אוֹ בְּמַעֲרָבוֹ, אָסוּר אַף אִם רוֹצֶה לְהַטּוֹת עַצְמוֹ לִצְפוֹנוֹ אוֹ לִדְרוֹמוֹ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

ד (ח) אוֹ חַלּוֹנוֹת. וַאֲפִלּוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר (מ) נָכוֹן לִזָּהֵר בָּזֶה, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בַּבַּיִת בִּיחִידִי דְּצָרִיךְ לִזָּהֵר בָּזֶה (נ) לְכַתְּחִלָּה, וְכִדְאִיתָא בַּגְּמָרָא, דְּלֹא יִתְפַּלֵּל אָדָם אֶלָּא בְּבַיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חַלּוֹנוֹת. (נא) וְאַף עַל גַּב דְּצָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן עֵינָיו לְמַטָּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן צה סָעִיף ב, וּמַה נְּפָקָא מִנַּהּ בְּהַחַלּוֹנוֹת, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁנִּתְבַּטְּלָה כַּוָּנָתוֹ יִשָּׂא עֵינָיו לַשָּׁמַיִם לְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה: **(מא) שְׁנֵים עָשָׂר חַלּוֹנוֹת.** לְאִיזֶה צַד שֶׁיִּרְצֶה, וּבְתָנֵאי שֶׁיִּהְיֶה גַּם בַּצַּד שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְקַבֵּל יְרוּשָׁלַיִם [וּפְרִי מִגְדִּים]: **ה (י) לֹא יִתְפַּלֵּל.** וּבַגְּמָרָא אִיתָא, דִּתְצוּף הוּא מִי שֶׁעוֹבֵר עַל זֶה. וְכָתַב הַפְּרִי מִגְדִּים, דְּעַל כֵּן אִם נִזְדַּמֵּן לוֹ בַּיִת שֶׁאֵין בּוֹ חַלּוֹנוֹת וּבִקְעָה, טוֹב יוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל בְּבַיִת שֶׁאֵין בּוֹ חַלּוֹנוֹת: **(יא) בְּמָקוֹם פָּרוּץ.** וְהִנֵּה לְחַד תִּרוּצָא דְּתוֹסְפוֹת, אִם הוּא עוֹמֵד בְּצַד הַדֶּרֶךְ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִתְיָרֵא שֶׁיַּפְסִיקוּהוּ עוֹבְרֵי דְּרָכִים, שָׁרֵי, אַךְ בְּבֵית יוֹסֵף מְמָאֵן בִּדְבָרֵיהֶם. וְהִנֵּה אַף שֶׁהַמַּגֵּן אַבְרָהָם וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים מְיַשְּׁבִים לִדְבָרֵי הַתּוֹסָפוֹת, מִכָּל מָקוֹם כָּתַבוּ שֶׁבַּזֹּהַר מַשְׁמַע שֶׁיֵּשׁ לְהִתְפַּלֵּל דַּוְקָא בַּבַּיִת. וְעוֹבְרֵי דְּרָכִים, לְכֵלֵי עָלְמָא מֻתָּרִים לְהִתְפַּלֵּל בַּשָּׂדֶה, וּמִכָּל מָקוֹם (מא) כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁם אִילָנוֹת, טוֹב יוֹתֵר שֶׁיַּעֲמֹד שָׁם בֵּינֵיהֶם וְיִתְפַּלֵּל, אִם אֵין קָשֶׁה עָלָיו אֶחוֹר דַּרְכּוֹ, דְּמָקוֹם צָנוּעַ הוּא קָצָת עַל יְדֵי זֶה, וּכְשֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ (מב) אֵין לִסְמֹךְ עַל זֶה: **(יב) כְּמוֹ בַּשָּׂדֶה.** וּבִמָּקוֹם שֶׁהוּא מֻקָּף מְחִצּוֹת, (נ) אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְקֹרֶה שַׁפִּיר דָּמֵי: **ו (יג) וְלֹא בְּחָרְבָּה.** מוּכָח בַּגְּמָרָא דְּמוּטָב לְהִתְפַּלֵּל בַּדֶּרֶךְ מִבְּחָרְבָּה, וַאֲפִלּוּ הֵיכָא דְּלֵיכָא בָּהּ כִּי אִם טַעַם אֶחָד. וְאִם הוּא מִתְיָרֵא שֶׁיַּפְסִיקוּהוּ עוֹבְרֵי דְּרָכִים, יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה, עַיֵּן סִימָן קי: **(יד) מִפְּנֵי חֶשֶׁד.** שֶׁיַּחְשְׁדוּהוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ זוֹנָה מוּכָנָת שָׁם, (מג) וְאִם הַחָרְבָּה עוֹמֶדֶת בַּשָּׂדֶה אֵין לַחוּשׁ בָּהּ לַחֲשָׁד, שֶׁאֵין זוֹנָה מְצוּיָה בַּשָּׂדֶה. (מד) וְהוּא הַדִּין אִם אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ, גַּם כֵּן לֵיכָא לְמִחַשׁ לַחֲשָׁד. וְאִם הִיא חָרְבָּה בְּרִיאָה וַחֲזָקָה, לֵיכָא לְמִחַשׁ בָּהּ לְמַפְלֶת, וְאִם שְׁנַיִם נִכְנָסִין בָּהּ, אֵין לַחוּשׁ לְמַזִּיקִין, שֶׁלְּאֶחָד נִרְאֶה וּמַזִּיק, וְלִשְׁנַיִם נִרְאֶה וְאֵינוֹ מַזִּיק, וְלִשְׁלֹשָׁה אֵין נִרְאֶה כְּלָל, אִם לֹא בִּמְקוֹם שֶׁיְּדוּעַ שֶׁרְגִילִין שָׁם מַזִּיקִין, וַאֲבוּקָה כְּשְׁנַיִם, וְיָרֵת כְּשְׁלֹשָׁה, לְפִיכָךְ אִם הֵם שְׁנַיִם מֻתָּר לִכָּנֵס בָּהּ אִם הִיא בְּרִיאָה וַחֲזָקָה וְעוֹמֶדֶת בַּשָּׂדֶה [וּפְרִי מִגְדִּים]: **ז (מו) אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת.** בְּתִשׁוּבַת יַד אֵלִיָּהוּ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (ח) מוּכָח בִּפְרִי מִגְדִּים: (נ) מִגֵּן אַבְרָהָם: ה (מ) פְּרִי מִגְדִּים וְחַיֵּי אָדָם: (נא) חַיֵּי אָדָם: (נב) שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה: ז (יח) מָגֵן אַבְרָהָם: (יט) פְּרִי מִגְדִּים:
ז (יג) מָגֵן אַבְרָהָם: (יד) מָגֵן אַבְרָהָם: (טו) לְבוּשׁ וּפְרִי מִגְדִּים: (טז) פְּרִי מִגְדִּים: (יח) לְבוּשׁ וּפְרִי מִגְדִּים: